

Úvod do robotiky a mechatroniky (URM)

Přednáška č. 3:

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

M. Švejda

FAV, ZČU v Plzni, Katedra kybernetiky

poslední revize: 2. 12. 2013

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

- Jak systematickou cestou popsat pohyb mech. konstrukce manipulátoru?
- každé rameno manipulátoru je **pevně** spojeno se svým s.s.
- $\Rightarrow$ pohyb manipulátoru = transformace mezi s.s. jeho ramen
- dva typy parametrů ovlivňující pohyb manipulátoru:
  - geometrické (návrhové parametry) určují mechanickou konstrukci (tvar ramen, rozmístění kloubů)
  - kloubové souřadnice určují DoF manipulátoru (aktuátory)
- **obecně:** pro lib. transformaci polohy s.s. v prostoru je potřeba 6 nezávislých souřadnic (parametrů)
- **spec. případ:** vhodným definováním s.s. ve struktuře manipulátoru (omezení) možno redukovat počet parametrů na 4
- **účel úmluv:** jednoduchou, systematickou, rekurzivní (algoritmizovatelnou) cestou definovat s.s. ramen manipulátoru a jejich vzájemné transformace (s min. počtem parametrů)

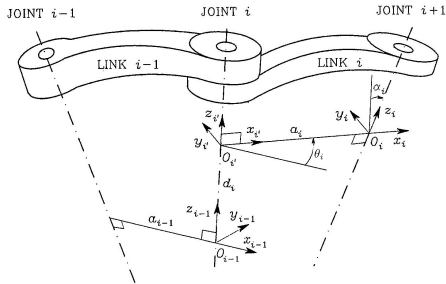

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Denavit-Hartenbergova úmluva

Umístění s.s. dle D-H úmluvy není jednoznačně definováno v případě:

- pro F_0 jednoznačně určena pouze osa $\mathbf{z}_0$ (dle *Joint i*), $\mathbf{x}_0$ a $\mathbf{O}_0$ lze volit libovolně
- pro F_n ($n \dots \# 1$ DoF kloubů) není jednoznačně určena osa $\mathbf{z}_n$ (*Joint n + 1* neexistuje), osa $\mathbf{x}_n$ však musí ležet ve směru $\mathbf{z}_{n-1} \perp \mathbf{z}_n$
- dvě po sobě jdoucí osy kloubů ($\mathbf{z}_{i-1}, \mathbf{z}_i$) jsou rovnoběžné $\Rightarrow (\mathbf{z}_{i-1} \perp \mathbf{z}_i)$ není jednoznačně def. (může být volena libovolně ve směru os kloubů, např. aby $d_i = 0$)
- dvě po sobě jdoucí osy kloubů ($\mathbf{z}_{i-1}, \mathbf{z}_i$) se protínají $\Rightarrow (\mathbf{z}_{i-1} \perp \mathbf{z}_i)$ není def. (osa $\mathbf{x}_i$ volena kolmo na rovinu tvořenou osami $\mathbf{z}_{i-1}, \mathbf{z}_i$, směr $(\pm)$ libovolný)

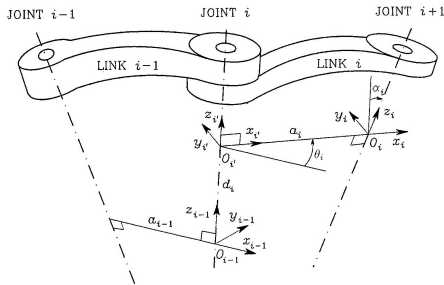
Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Denavit-Hartenbergova úmluva

Význam geometrických parametrů:

- možné plně popsat 4 tzv. D-H geometrickými parametry

- a_i ..... vzdálenost počátků O_i a O'_i
kolmá vzd. os z_{i-1} a z_i
- d_i ..... vzdálenost počátků O_{i-1} a O'_i
kolmá vzd. os x_{i-1} a x_i
- α_i ..... úhel mezi osami z_{i-1} , z_i
(pootočení s.s. F'_i okolo x'_i resp. x_i)
úhel natočení mezi osami z_{i-1} a z_i
- θ_i ..... úhel mezi osami x_{i-1} , x_i
(pootočení s.s. F_{i-1} okolo z_{i-1})
úhel natočení mezi osami x_{i-1} a x_i

Role aktivních kloubů v popisu transformací:

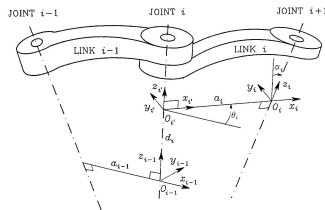
- kloub *Joint i* je typu **P**:
  - d_i - proměnná definující pohyb kloubu
  - a_i, α_i, θ_i - konst. def. geom. uspořádání ramene *Link i*
- kloub *Joint i* je typu **R**:
  - θ_i - proměnná definující pohyb kloubu
  - a_i, α_i, d_i - konst. def. geom. uspořádání ramene *Link i*

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Denavit-Hartenbergova úmluva

Definice vzájemných transformací dvou po sobě jdoucích s.s. F_{i-1} , F_i :

- vyber s.s. F_{i-1}
- posuň s.s. F_{i-1} podél osy $\mathbf{z}_{i-1}$ o vzd. d_i a otoč jej okolo osy $\mathbf{z}_{i-1}$ o úhel $\theta_i \Rightarrow$ s.s. F'_i
- posuň s.s. F'_i podél osy $\mathbf{x}'_i$ o vzd. a_i a otoč jej okolo osy $\mathbf{x}'_i$ o úhel $\alpha_i \Rightarrow$ s.s. F_i

Homogenní transformační matice $F_{i-1} \rightarrow F'_i$, $F'_i \rightarrow F_i$:

$$\mathbf{T}_{i'}^{i-1} = \text{Trans}(\mathbf{z}, d_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_i) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & d_i \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} c_{\theta_i} & -s_{\theta_i} & 0 & 0 \\ s_{\theta_i} & c_{\theta_i} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} c_{\theta_i} & -s_{\theta_i} & 0 & 0 \\ s_{\theta_i} & c_{\theta_i} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & d_i \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{T}_i^{i'} = \text{Trans}(\mathbf{x}, a_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_i) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & a_i \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & c_{\alpha_i} & -s_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & s_{\alpha_i} & c_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & a_i \\ 0 & c_{\alpha_i} & -s_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & s_{\alpha_i} & c_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Pozn.: video D-H úmluva

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Denavit-Hartenbergova úmluva

Výsledná transformace přechodu ze s.s. F_{i-1} do s.s. F_i :

$$\begin{aligned} T_i^{i-1} &= T_{i'}^{i-1} \cdot T_i^{i'} = \\ &= \text{Trans}(\mathbf{z}, d_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_i) \cdot \text{Trans}(\mathbf{x}, a_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_i) = \\ &= \begin{bmatrix} c_{\theta_i} & -s_{\theta_i} c_{\alpha_i} & s_{\theta_i} s_{\alpha_i} & a_i c_{\theta_i} \\ s_{\theta_i} & c_{\theta_i} c_{\alpha_i} & -c_{\theta_i} s_{\alpha_i} & a_i s_{\theta_i} \\ 0 & s_{\alpha_i} & c_{\alpha_i} & d_i \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

- homogenní transformační matice T_i^{i-1} je závislá na geometrických parametrech ramen a na kloubových souřadnicích
- pro účely řešení kinematických úloh platí (geom. par. ramene jsou konstanty):

kloub *Joint* i je typu **P**: ..... $T_i^{i-1} = T_i^{i-1}(d_i)$

kloub *Joint* i je typu **R**: ..... $T_i^{i-1} = T_i^{i-1}(\theta_i)$

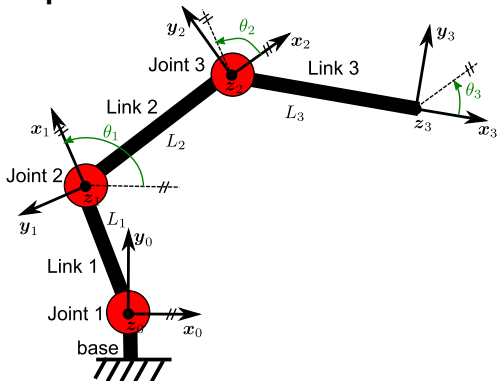
Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Denavit-Hartenbergova úmluva - Příklady

Sériový planární 3 DoF manipulátor:

D-H parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	0	θ_1	L_1	0
2	0	θ_2	L_2	0
3	0	θ_3	L_3	0

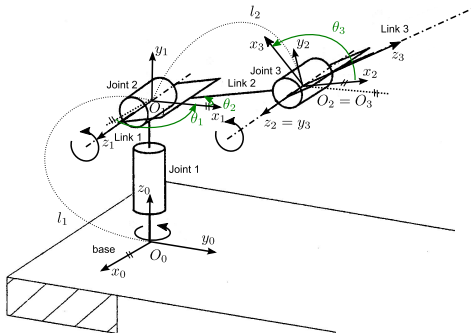
Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Denavit-Hartenbergova úmluva - Příklady

Sériový prostorový antropomorfní 3 DoF manipulátor:

D-H parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	l_1	θ_1	0	$\frac{\pi}{2}$
2	0	θ_2	l_2	0
3	0	θ_3	0	$\frac{\pi}{2}$

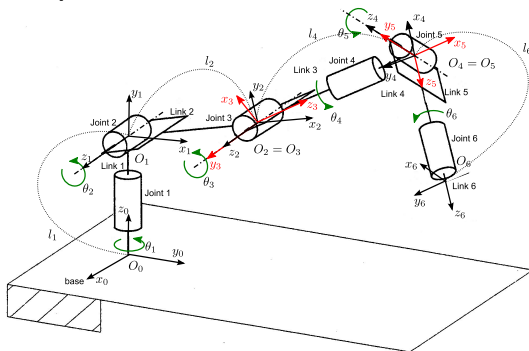
Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Denavit-Hartenbergova úmluva - Příklady

Sériový prostorový antropomorfní manipulátor. se sférickým zápěstím (6 DoF):

D-H parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	l_1	θ_1	0	$\frac{\pi}{2}$
2	0	θ_2	l_2	0
3	0	θ_3	0	$\frac{\pi}{2}$
4	l_4	θ_4	0	$-\frac{\pi}{2}$
5	0	θ_5	0	$\frac{\pi}{2}$
6	l_6	θ_6	0	0

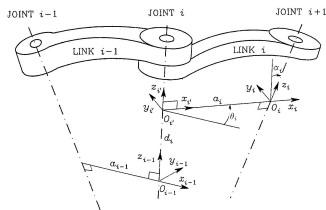

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

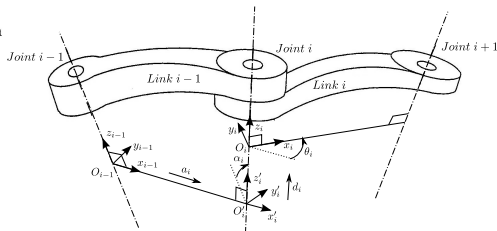
Khalil-Kleinfingerova úmluva

Khalil-Kleinfingerova (K-K) úmluva

- modifikací D-H úmluvy - rozdíl v přidělení s.s.
- **pro D-H:** s.s. F_i (pevně svázán s ramenem *Link i*) je umístěn v ose kloubu *Joint i + 1* (osa z_i shodná s osou rotace/translace *Joint i + 1*)
- **pro K-K:** s.s. F_i (pevně svázán s ramenem *Link i*) je umístěn *přímo v ose kloubu určující jeho pohyb*, tedy *Joint i* (osa z_i shodná s osou rotace/translace *Joint i*)
- pravděpodobně přirozenější vyjádření
- možnost jednoznačně popisovat rozvětvené kinematické řetězce

D-H úmluva

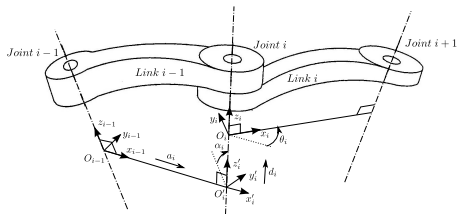
K-K úmluva

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva

Definice s.s. F_i a pomocného s.s. F'_i za předpokladu znalosti s.s. F_{i-1} :

- osa $\mathbf{z}_i$, $\mathbf{z}'_i$ = osa rotace/translace kloubu *Joint* i
- $\mathbf{O}_i \in \mathbf{z}_i \cap (\mathbf{z}_i \perp \mathbf{z}_{i+1})$
 $\mathbf{O}'_i \in \mathbf{z}_i \cap (\mathbf{z}_{i-1} \perp \mathbf{z}_i)$
- $\mathbf{x}_i$ ve směru $(\mathbf{z}_i \perp \mathbf{z}_{i+1})$, z *Joint* i do *Joint* $i + 1$
- $\mathbf{x}'_i$ ve směru $(\mathbf{z}_{i-1} \perp \mathbf{z}_i)$, z *Joint* $i - 1$ do *Joint* i
- pravotočivé s.s. $\Rightarrow \mathbf{y}_i, \mathbf{y}'_i$

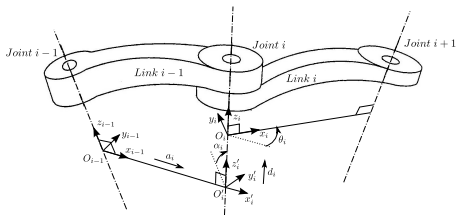

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva

Umístění s.s. dle K-K úmluvy není jednoznačně definováno v případě:

- s.s. F_0 lze volit libovolně (zpravidla totožný s F_1 pro $d_1 = 0$ resp. $\theta_1 = 0$ tzn. nulová poloha kloubu *Joint 1*)
- pro F_n je jednoznačně určena pouze osa $\mathbf{z}_n$ (*Joint $n + 1$* neexistuje), $\mathbf{x}_n$ může být volena libovolně (zpravidla totožná s $\mathbf{x}_{n-1}$ pro nul. polohu kloubu *Joint n*)
- dvě po sobě jdoucí osy kloubů ($\mathbf{z}_i, \mathbf{z}_{i+1}$) jsou rovnoběžné $\Rightarrow (\mathbf{z}_i \perp \mathbf{z}_{i+1})$ není def. (může být volena libovolně ve směru os kloubů, např. aby $d_i = 0$)
- dvě po sobě jdoucí osy kloubů ($\mathbf{z}_i, \mathbf{z}_{i+1}$) se protínají $\Rightarrow (\mathbf{z}_i \perp \mathbf{z}_{i+1})$ není def. (osa $\mathbf{x}_i$ volena kolmo na rovinu tvořenou osami $\mathbf{z}_i, \mathbf{z}_{i+1}$, směr ($\pm$) libovolný)

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva

Význam geometrických parametrů:

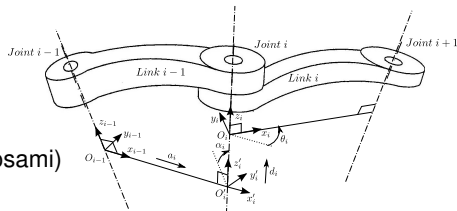
- možné plně popsat 4 tzv. K-K geometrickými parametry

α_i ..... úhel mezi osami $\mathbf{z}_{i-1}$ a $\mathbf{z}_i$
kolem normály $\mathbf{x}_{i-1}$

a_i ..... vzdálenost mezi počátkem $\mathbf{O}_{i-1}$
a osou $\mathbf{z}_i$ (kolmá vzdálenost mezi osami)

d_i ..... vzdálenost mezi počátky $\mathbf{O}'_i$ a $\mathbf{O}_i$

θ_i ..... úhel mezi osami $\mathbf{x}_{i-1}$ a $\mathbf{x}_i$ daný
kolem osy $\mathbf{z}_i$

Role aktivních kloubů v popisu transformací (totožná jako u D-H úmluvy):

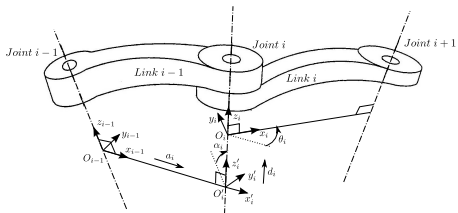
- kloub *Joint i* je typu **P**: d_i - proměnná definující pohyb kloubu
 a_i, α_i, θ_i - konst. def. geom. uspořádání ramene *Link i*
- kloub *Joint i* je typu **R**: θ_i - proměnná definující pohyb kloubu
 a_i, α_i, d_i - konst. def. geom. uspořádání ramene *Link i*

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva

Definice vzájemných transformací dvou po sobě jdoucích s.s. F_{i-1} , F_i :

- vyber s.s. F_{i-1}
- posuň tento systém podél osy $\mathbf{x}_{i-1}$ o vzd. a_i a otoč jej okolo osy $\mathbf{x}_{i-1}$ o úhel $\alpha_i \Rightarrow$ s.s. F'_i
- posuň s.s. F'_i podél osy $\mathbf{z}'_i$ o vzd. d_i a otoč jej okolo osy $\mathbf{z}'_i$ o úhel $\theta_i \Rightarrow$ dostáváme s.s. F_i

Homogenní transformační matice $F_{i-1} \rightarrow F'_i$, $F'_i \rightarrow F_i$:

$$T_{i'}^{i-1} = \text{Trans}(\mathbf{x}, a_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_i) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & a_i \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & c_{\alpha_i} & -s_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & s_{\alpha_i} & c_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & a_i \\ 0 & c_{\alpha_i} & -s_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & s_{\alpha_i} & c_{\alpha_i} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$T_i^{i'} = \text{Trans}(\mathbf{z}, d_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_i) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & d_i \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} c_{\theta_i} & -s_{\theta_i} & 0 & 0 \\ s_{\theta_i} & c_{\theta_i} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} c_{\theta_i} & -s_{\theta_i} & 0 & 0 \\ s_{\theta_i} & c_{\theta_i} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & d_i \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva

Výsledná transformace přechodu ze s.s. F_{i-1} do s.s. F_i :

$$\begin{aligned} T_i^{i-1} &= T_{i'}^{i-1} \cdot T_i^{i'} = \\ &= \text{Trans}(\mathbf{x}, a_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_i) \cdot \text{Trans}(\mathbf{z}, d_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_i) = \\ &= \begin{bmatrix} c_{\theta_i} & -s_{\theta_i} & 0 & a_i \\ c_{\alpha_i} s_{\theta_i} & c_{\alpha_i} c_{\theta_i} & -s_{\alpha_i} & -s_{\alpha_i} d_i \\ s_{\alpha_i} s_{\theta_i} & s_{\alpha_i} c_{\theta_i} & c_{\alpha_i} & c_{\alpha_i} d_i \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

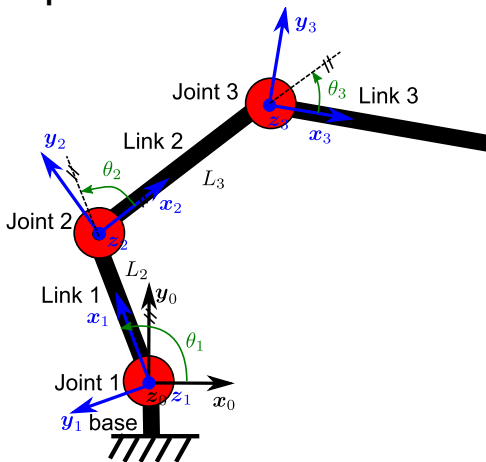
Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva - Příklady

Sériový planární 3 DoF manipulátor:

K-K parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	0	θ_1	0	0
2	0	θ_2	L_2	0
3	0	θ_3	L_3	0

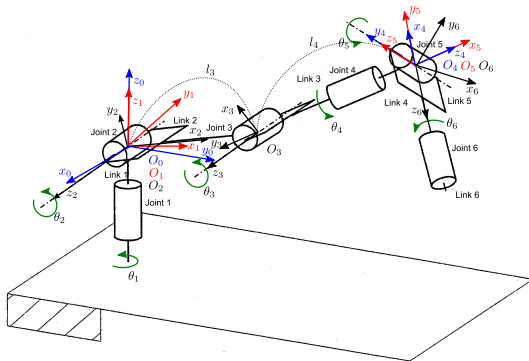
Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva - Příklady

Sériový prostorový antropomorfní manip. se sférickým zápěstím (6 DoF):

K-K parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	0	θ_1	0	0
2	0	θ_2	0	$\frac{\pi}{2}$
3	0	θ_3	l_3	0
4	l_4	θ_4	0	$\frac{\pi}{2}$
5	0	θ_5	0	$-\frac{\pi}{2}$
6	0	θ_6	0	$\frac{\pi}{2}$

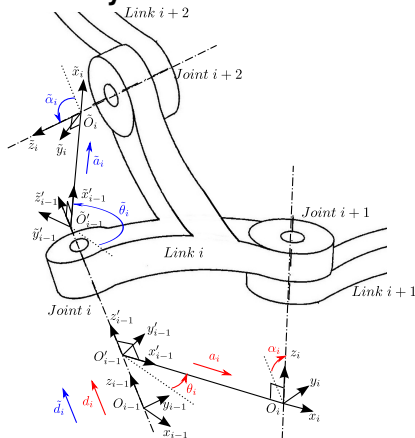

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva (rozvětvený kinematický řetězec)

D-H úmluva pro rozvětvený kinematický řetězec:

- **dle D-H úmluvy:**
  - s.s. F_i v kloubu *Joint i* (spřažen s ramenem *Link i*)
  - s.s. $\tilde{F}_i$ v kloubu *Joint i + 2* (opět spřažen s ramenem *Link i*)
- **Otázka:** jaké parametry popisují polohu ramene *Link i* ($d_i, \theta_i, a_i, \alpha_i$ či $\tilde{d}_i, \tilde{\theta}_i, \tilde{a}_i, \tilde{\alpha}_i$) ???
- **Odpověď:** **Není jednoznačné!**
- **Řešení:** použití K-K úmluvy

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

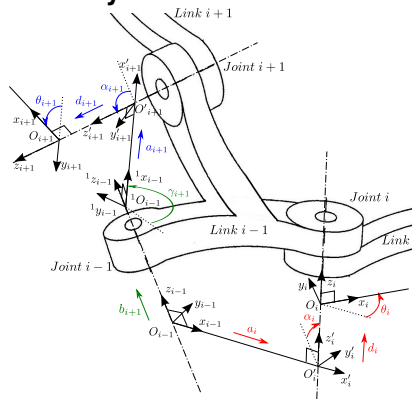
Khalil-Kleinfingerova úmluva (rozvětvený kinematický řetězec)

K-K úmluva pro rozvětvený kinematický řetězec:

- transformace $Joint\ i - 1 \rightarrow Joint\ i$ je popsána standardně dle K-K úmluvy 4 K-K parametry $a_i, \alpha_i, d_i, \theta_i$ (F_{i-1} a F_i ve vzájemně specifické poloze)
- definujeme nový pom. s.s. ${}^1F_{i-1}$ daný $\mathbf{z}_{i-1} \perp \mathbf{z}_{i+1}$
- transformace $F_{i-1} \rightarrow {}^1F_{i-1}$ určena pouze 2 parametry b_{i+1}, γ_{i+1}

b_{i+1} ... vzd. mezi počátky $\mathbf{O}_{i-1}, \mathbf{O}'_{i-1}$

γ_{i+1} ... úhel mezi osami $\mathbf{x}_{i-1}$ a $\mathbf{x}'_{i+1}$

Definice vzájemné transformace $F_{i-1} \rightarrow F'_{i-1}$:

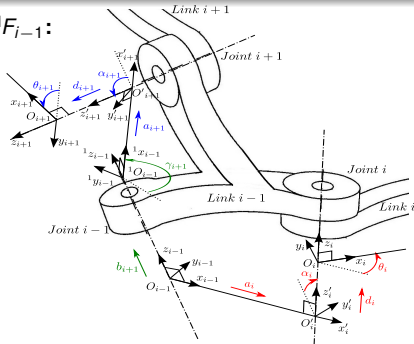
- posuň ss. F_{i-1} podél osy $\mathbf{z}_{i-1}$ o vzd. b_{i-1} a otoč jej okolo osy $\mathbf{z}_{i-1}$ o úhel γ_{i-1}
 $\Rightarrow$ s.s. ${}^1F'_{i-1}$

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva (rozvětvený kinematický řetězec)

Homogenní transformační matice $F_{i-1} \rightarrow {}^1F_{i-1}$:

$$\begin{aligned} T_{1_{i-1}}^{i-1} &= \text{Trans}(\mathbf{z}, b_{i+1}) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \gamma_{i+1}) = \\ &= \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & b_{i+1} \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} c\gamma_{i+1} & -s\gamma_{i+1} & 0 & 0 \\ s\gamma_{i+1} & c\gamma_{i+1} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \\ &= \begin{bmatrix} c\gamma_{i+1} & -s\gamma_{i+1} & 0 & 0 \\ s\gamma_{i+1} & c\gamma_{i+1} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & b_{i+1} \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Transformace ${}^1F_{i-1} \rightarrow F_{i+1}$ dána opět dle K-K úmluvy ($a_{i+1}, \alpha_{i+1}, d_{i+1}, \theta_{i+1}$):

$$\begin{aligned} T_{i+1}^{1_{i-1}} &= \text{Trans}(\mathbf{x}, a_{i+1}) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_{i+1}) \cdot \text{Trans}(\mathbf{z}, d_{i+1}) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_{i+1}) = \\ &= \begin{bmatrix} c\theta_{i+1} & -s\theta_{i+1} & 0 & a_{i+1} \\ c\alpha_{i+1}s\theta_{i+1} & c\alpha_{i+1}c\theta_{i+1} & -s\alpha_{i+1} & -s\alpha_{i+1}d_{i+1} \\ s\alpha_{i+1}s\theta_{i+1} & s\alpha_{i+1}c\theta_{i+1} & c\alpha_{i+1} & c\alpha_{i+1}d_{i+1} \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Úmluvy pro popis kinematiky manipulátorů

Khalil-Kleinfingerova úmluva (rozvětvený kinematický řetězec)

Výsledná transformace přechodu ze s.s. F_{i-1} do s.s. F_{i+1} :

$$\begin{aligned} T_{i+1}^{i-1} &= T_{1j-1}^{i-1} \cdot T_{i+1}^{1j-1} = \\ &= \text{Trans}(\mathbf{z}, b_{i+1}) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \gamma_{i+1}) \cdot \text{Trans}(\mathbf{x}, a_{i+1}) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_{i+1}) \cdot \text{Trans}(\mathbf{z}, d_{i+1}) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_{i+1}) = \\ &= \begin{bmatrix} c_{\gamma_{i+1}} c_{\theta_{i+1}} - s_{\gamma_{i+1}} c_{\alpha_{i+1}} s_{\theta_{i+1}} & -c_{\gamma_{i+1}} s_{\theta_{i+1}} - s_{\gamma_{i+1}} c_{\alpha_{i+1}} c_{\theta_{i+1}} & s_{\gamma_{i+1}} s_{\alpha_{i+1}} & \\ s_{\gamma_{i+1}} c_{\theta_{i+1}} + c_{\gamma_{i+1}} c_{\alpha_{i+1}} s_{\theta_{i+1}} & -s_{\gamma_{i+1}} s_{\theta_{i+1}} + c_{\gamma_{i+1}} c_{\alpha_{i+1}} c_{\theta_{i+1}} & -c_{\gamma_{i+1}} s_{\alpha_{i+1}} & \\ s_{\alpha_{i+1}} s_{\theta_{i+1}} & s_{\alpha_{i+1}} c_{\theta_{i+1}} & c_{\alpha_{i+1}} & \\ 0 & 0 & 0 & \\ & s_{\gamma_{i+1}} s_{\alpha_{i+1}} d_{i+1} + c_{\gamma_{i+1}} a_{i+1} & & \\ & -c_{\gamma_{i+1}} s_{\alpha_{i+1}} d_{i+1} + s_{\gamma_{i+1}} a_{i+1} & & \\ & c_{\alpha_{i+1}} d_{i+1} + b_{i+1} & & \\ & 1 & & \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Pozn.: parametry b_{i+1} , γ_{i+1} jsou konst. geom. parametry (tvar *Link* $i - 1$)

Přímý geometrický model pro SM (DGM)

- **Obecně:**

Jaká bude poloha koncového efektoru manipulátoru (zobecněné souřadnice $\mathbf{X}$), pokud známe polohy jeho kloubů (kloubové souřadnice $\mathbf{Q}$)?

- **Matematicky:**

$$\mathbf{X} = \mathbf{F}(\mathbf{Q}, \xi)$$

kde ξ ... návrhové (geometrické) parametry manipulátoru

- **S ohledem na zavedené úmluvy pro popis kin. řetězců (D-H, K-K úmluva):**

Vyjádření postupné transformace mezi s.s. jednotlivých ramen manipulátoru + skládání transformací

- Předpokládejme n kloubových souřadnic $\mathbf{Q}$ ve tvaru:

$$\mathbf{Q} = \begin{bmatrix} q_1 \\ q_2 \\ \vdots \\ q_n \end{bmatrix}, \quad \text{kde } q_i = \begin{cases} \theta_i, & \text{pokud } Joint\ i \text{ je typu } \mathbf{R} \\ d_i, & \text{pokud } Joint\ i \text{ je typu } \mathbf{P} \end{cases}$$

Využití přímého geometrického modelu

- téměř vždy lze měřit pouze polohy aktuátorů $\mathbf{Q}$ (enkodery pohonů) nikoli polohu konc. efektoru $\mathbf{X}$ - DGM: $\mathbf{Q} \rightarrow \mathbf{X}$
- určení polohy koncového efektoru po zapnutí manipulátoru ze známé polohy z enkodérů aktuátorů
- plánování trajektorie z aktuálně dosažené polohy konc. efektoru do nové zadané polohy
Např.: k naplánování translačního pohybu po přímce z akt. polohy konc. efektoru potřebujeme znát počáteční (rekonstruovaný z $\mathbf{Q}$) a koncový bod přímky (zadaný)
- v kalibračních algoritmech (metody opravy geometrických parametrů manipulátoru podle skutečného měření)
Např.: Přesné specializované kalibrační zařízení dokáže měřit polohu (pozici a orientaci) konc. efektoru $\mathbf{X}^*$, pomocí DGM lze z odpovídající měřené polohy aktuátorů $\mathbf{Q}$ určit předpokládanou polohu konc. efektoru $\mathbf{X}$ (závislou na hodnotách geometrických parametrů ξ). Porovnání $\mathbf{X}$ a $\mathbf{X}^* \Rightarrow$ korekce ξ
- atd.

Přímý geometrický model pro SM

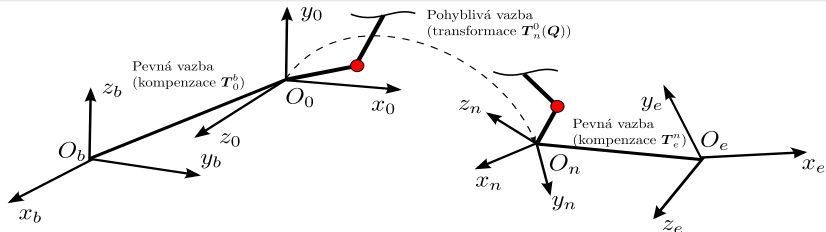
Kompensace polohy základny a koncového efektoru

Kompensace polohy koncového základny a koncového efektoru:

- první (F_0) a poslední (F_n) s.s. manipulátoru určen (alespoň částečně) dle úmluvy pro zavedení s.s. (počátky s.s. nemusí ani ležet ve středech kloubů!)
- **kompensace polohy základny** - hom. transform. matice T_0^b nebo T_0^{-1}
 $\Rightarrow$ umístění celého manipulátoru (s.s. F_0) vzhledem k báзовému s.s. F_b nebo F_0^{-1}
Např.: umístění manipulátoru na výrobní lince ($F_b, F_{-1} \dots$ s.s. výrobní linky)
- **kompensace polohy konc. efektoru** - hom. transform. matice T_e^n nebo T_{n+1}^n
 $\Rightarrow$ umístění s.s. konc. efektoru (s.s. F_e nebo F_{n+1}) vzhledem k poslednímu s.s. F_n
Např.: umístění pracovního nástroje na koncovém efektoru ($F_e, F_{n+1} \dots$ s.s. pracovního nástroje)
- hom. transform. matice T_0^b nebo T_0^{-1} a T_e^n nebo T_{n+1}^n jsou **konstantní** matice (vyjma např. mobilních robotů)

Přímý geometrický model pro SM

Kompensace polohy základny a koncového efektoru

Přímý geometrický model lze tedy vyjádřit:

$$\mathbf{X} = \mathbf{T}_0^b \cdot \prod_{i=1}^n \mathbf{T}_i^{i-1}(q_i, \xi) \cdot \mathbf{T}_e^n = \mathbf{F}(\mathbf{Q}, \xi)$$

- $\mathbf{T}_i^{i-1}(q_i, \xi)$ je hom. trans. matice definující polohu s.s. F_i vzhledem k s.s. F_{i-1} (proměnná matice závislá na aktuální poloze kloubové souřadnice q_i)
- $\mathbf{T}_0^b, \mathbf{T}_e^n$ jsou konst. hom. trans. matice (kompensace polohy základny a konc. ef.)
- ξ jsou geometrické návrhové parametry manipulátoru (D-H respektive K-K parametry nereprezentující polohy aktuátorů)
- výsledná polohy konc. efektoru $\mathbf{T}_e^b = \mathbf{X} \Rightarrow$ hom. transform matice:
 $\mathbf{r}_e^b = \mathbf{T}_e^b[1 : 3, 4] \dots$ pozice, $\mathbf{R}_e^b = \mathbf{T}_e^b[1 : 3, 1 : 3] \dots$ orientace

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový planární 2DoF manipulátor (1/3)

Sériový planární 2DoF manipulátor:

D-H parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	0	θ_1	L_1	0
2	0	θ_2	L_2	0

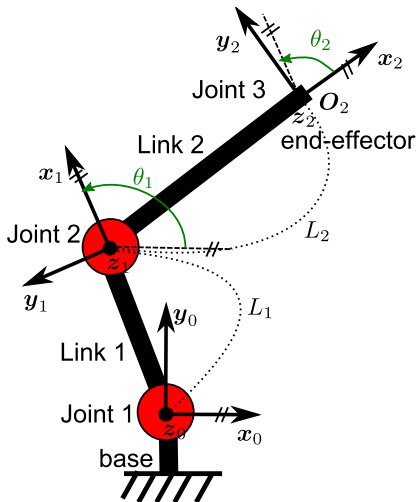
Kloubové souřadnice: $\mathbf{Q} = \begin{bmatrix} \theta_1 \\ \theta_2 \end{bmatrix}$

Zobecněné souřadnice: $\mathbf{X} = \mathbf{O}_2^{\mathbf{O}_1}[1 : 2]$

Geometrické parametry: $\xi = \begin{bmatrix} L_1 \\ L_2 \end{bmatrix}$

Hom. trans. matice:

$$\begin{aligned} \mathbf{T}_i^{i-1} &= \text{Trans}(\mathbf{z}, d_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_i) \cdot \\ &\quad \cdot \text{Trans}(\mathbf{x}, a_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_i) = \\ &= \begin{bmatrix} c_{\theta_i} & -s_{\theta_i} c_{\alpha_i} & s_{\theta_i} s_{\alpha_i} & a_i c_{\theta_i} \\ s_{\theta_i} & c_{\theta_i} c_{\alpha_i} & -c_{\theta_i} s_{\alpha_i} & a_i s_{\theta_i} \\ 0 & s_{\alpha_i} & c_{\alpha_i} & d_i \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový planární 2DoF manipulátor (2/3)

Homogenní transformační matice:

$$\mathbf{T}_1^0 = \begin{bmatrix} c_1 & -s_1 & 0 & c_1 \cdot L_1 \\ s_1 & c_1 & 0 & s_1 \cdot L_1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \mathbf{T}_2^1 = \begin{bmatrix} c_2 & -s_2 & 0 & c_2 \cdot L_2 \\ s_2 & c_2 & 0 & s_2 \cdot L_2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \begin{aligned} s_i &= \sin(\theta_i) \\ c_i &= \cos(\theta_i) \end{aligned}$$

$$\mathbf{T}_2^0 = \mathbf{T}_1^0 \cdot \mathbf{T}_2^1 = \begin{bmatrix} c_1 c_2 - s_1 s_2 & -c_1 s_2 - s_1 c_2 & 0 & c_1 c_2 L_2 - s_1 s_2 L_2 + c_1 L_1 \\ s_1 c_2 + c_1 s_2 & c_1 c_2 - s_1 s_2 & 0 & s_1 c_2 L_2 + c_1 s_2 L_2 + s_1 L_1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

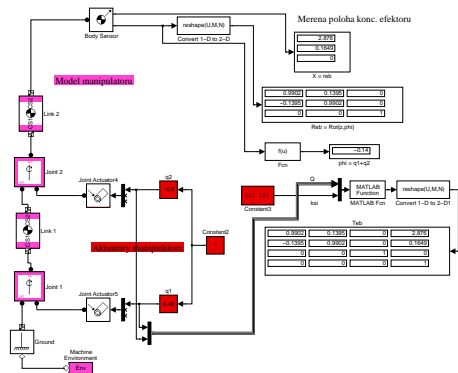
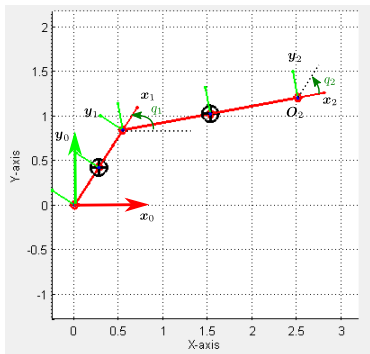
aplikace součtových vzorců: $s_{x+y} = s_x c_y + c_x s_y$, $c_{x+y} = c_x c_y - s_x s_y$

$$\mathbf{T}_2^0 = \begin{bmatrix} c_{12} & -s_{12} & 0 & L_2 c_{12} + L_1 c_1 \\ s_{12} & c_{12} & 0 & L_2 s_{12} + L_1 s_1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \mathbf{R}_2^0 & \mathbf{r}_{0,2}^0 \\ \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \begin{bmatrix} 1 \end{bmatrix} \end{bmatrix}, \quad \begin{aligned} s_{ij} &= \sin(\theta_i + \theta_j) \\ c_{ij} &= \cos(\theta_i + \theta_j) \end{aligned}$$

$$\mathbf{X} = \mathbf{r}_{0,2}^0[1 : 2] = \begin{bmatrix} L_2 c_{12} + L_1 c_1 \\ L_2 s_{12} + L_1 s_1 \end{bmatrix}$$

Příklady (D-H úmluva), Sériový planární 2DoF manipulátor (3/3)

Model v SimMechanics:

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový cylindrický 3DoF manipulátor (1/3)

Sériový cylindrický 3DoF manipulátor:

D-H parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	L_1	θ_1	0	0
2	d_2	0	0	$-\frac{\pi}{2}$
3	d_3	0	0	0

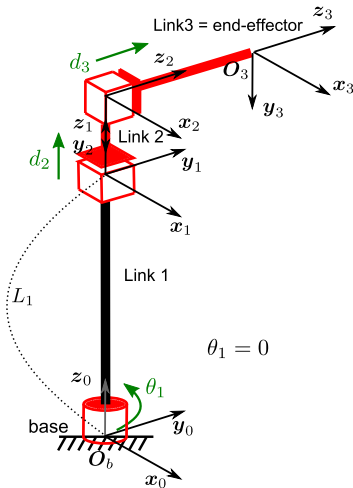
Kloubové souřadnice: $\mathbf{Q} = \begin{bmatrix} \theta_1 \\ d_2 \\ d_3 \end{bmatrix}$

Zobecněné souřadnice: $\mathbf{X} = \mathbf{O}_3^0$

Geometrické parametry: $\xi = [L_1]$

Hom. trans. matice:

$$\begin{aligned} T_i^{i-1} = & \text{Trans}(\mathbf{z}, d_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_i) \cdot \\ & \cdot \text{Trans}(\mathbf{x}, a_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_i) \end{aligned}$$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový cylindrický 3DoF manipulátor (2/3)

Homogenní transformační matice:

$$\mathbf{T}_1^0 = \begin{bmatrix} c_1 & -s_1 & 0 & 0 \\ s_1 & c_1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \mathbf{T}_2^1 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & d_2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \mathbf{T}_3^2 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & d_3 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

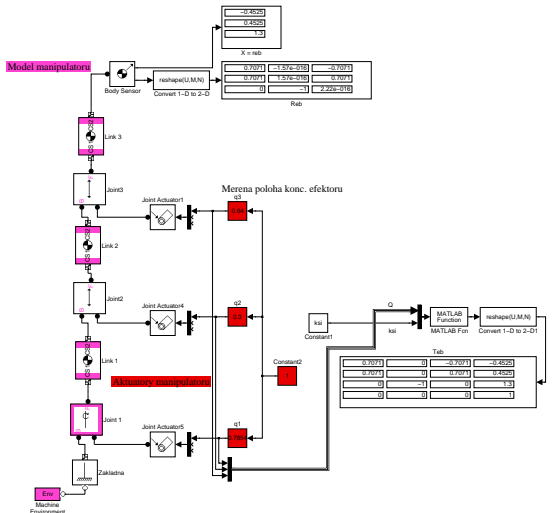
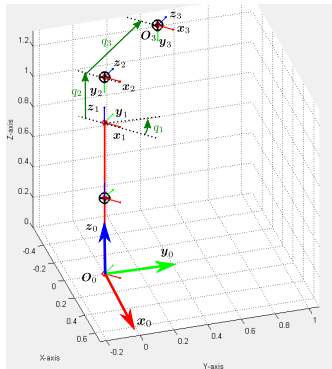
$$\mathbf{T}_3^0 = \mathbf{T}_1^0 \cdot \mathbf{T}_2^1 \cdot \mathbf{T}_3^2 = \begin{bmatrix} c_1 & 0 & -s_1 & -s_1 d_3 \\ s_1 & 0 & c_1 & c_1 d_3 \\ 0 & -1 & 0 & d_2 + L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{X} = \mathbf{r}_{0,3}^0 = \begin{bmatrix} -s_1 d_3 \\ c_1 d_3 \\ d_2 + L_1 \end{bmatrix}$$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový cylindrický 3DoF manipulátor (3/3)

Model v SimMechanics:

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový antropomorfní 3DoF manipulátor (1/3)

Sériový antropomorfní 3DoF manipulátor:

D-H parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	L_1	θ_1	0	$\frac{\pi}{2}$
2	0	θ_2	L_2	0
3	0	θ_3	0	$\frac{\pi}{2}$

Kloubové souřadnice:

$$\mathbf{Q} = [\theta_1 \quad \theta_2 \quad \theta_3]^T$$

Zobecněné souřadnice: $\mathbf{X} = \mathbf{O}_e^0$

Geometrické parametry:

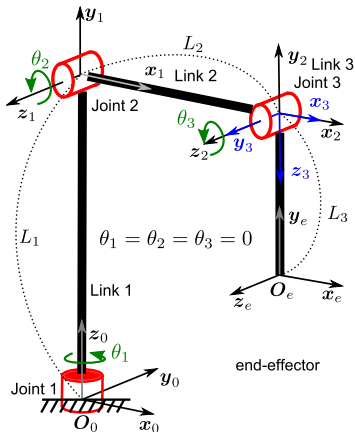
$$\xi = [L_1 \quad L_2 \quad L_3]^T$$

Komp. polohy konc. efektoru.: $\mathbf{T}_e^3$

$$\mathbf{T}_e^3 = \text{Trans}(\mathbf{z}, L_3) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, -\frac{\pi}{2})$$

Pozn.: Proč kompenzovat polohu konc. efektoru?

→ F_3 má pevně určený počátek dle D-H úmluvy, ale např. pracovní nástroj je umístěn ve vzd. L_3 ve směru osy z_3 s jinou orientací.

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový antropomorfní 3DoF manipulátor (2/3)

Homogenní transformační matice:

$$\begin{aligned} T_1^0 &= \begin{bmatrix} c_1 & 0 & s_1 & 0 \\ s_1 & 0 & -c_1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad T_2^1 = \begin{bmatrix} c_2 & -s_2 & 0 & L_2 c_2 \\ s_2 & c_2 & 0 & L_2 s_2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \\ T_3^2 &= \begin{bmatrix} c_3 & 0 & s_3 & 0 \\ s_3 & 0 & -c_3 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad T_e^3 = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & L_3 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

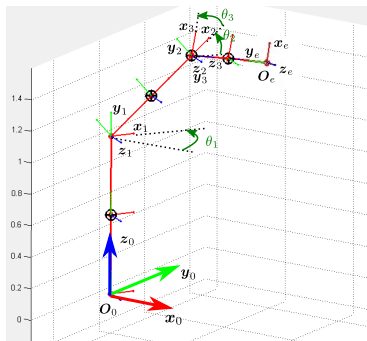
$$T_e^0 = T_1^0 \cdot T_2^1 \cdot T_3^2 \cdot T_e^3 =$$

$$\begin{bmatrix} -c_1 (s_2 s_3 - c_2 c_3) & -c_1 (s_2 c_3 + c_2 s_3) & s_1 & c_1 (L_3 c_2 s_3 + L_3 s_2 c_3 + c_2 L_2) \\ -s_1 (s_2 s_3 - c_2 c_3) & -s_1 (s_2 c_3 + c_2 s_3) & -c_1 & s_1 (L_3 c_2 s_3 + L_3 s_2 c_3 + c_2 L_2) \\ s_2 c_3 + c_2 s_3 & -s_2 s_3 + c_2 c_3 & 0 & L_3 s_2 s_3 - L_3 c_2 c_3 + s_2 L_2 + L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$
$$X = r_{0,e}^0 = \begin{bmatrix} c_1 (L_3 c_2 s_3 + L_3 s_2 s_3 + c_2 L_2) \\ s_1 (L_3 c_2 s_3 + L_3 s_2 s_3 + c_2 L_2) \\ L_3 s_2 s_3 - L_3 c_2 c_3 + s_2 L_2 + L_1 \end{bmatrix}$$

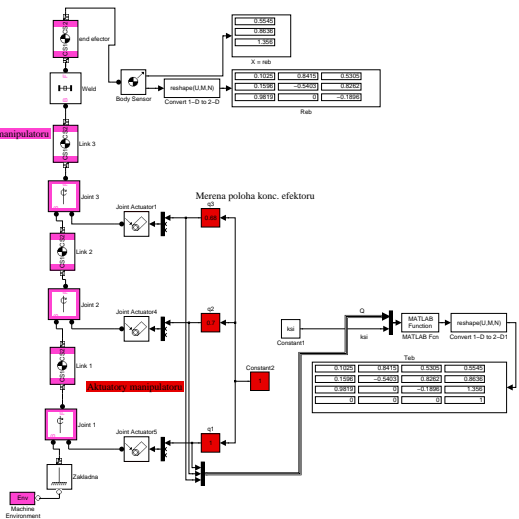
Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), Sériový antropomorfní 3DoF manipulátor (3/3)

Model v SimMechanics:

Model manipulátoru

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 3DoF manipulátor typu sférického zápěstí (1/4)

3DoF manipulátor typu sférického zápěstí ($z_0 \cap z_1 \cap z_2$ v 1 bodě!):

D-H parametry:

Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	L_1	θ_1	0	$-\frac{\pi}{2}$
2	0	θ_2	0	$\frac{\pi}{2}$
3	L_2	θ_3	0	0

Kloubové souřadnice: $\mathbf{Q} = \begin{bmatrix} \theta_1 \\ \theta_2 \\ \theta_3 \end{bmatrix}$

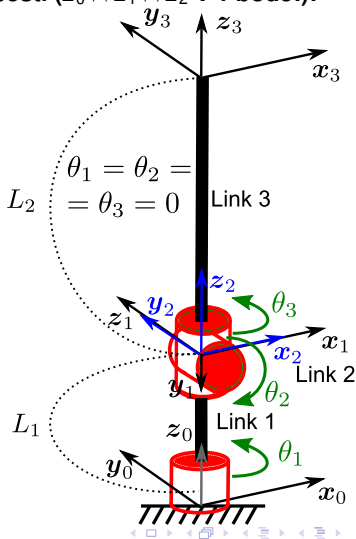
Zobecněné souřadnice:

$$\mathbf{X} = \mathbf{R}_3^0$$

Geometrické parametry: $\xi = \begin{bmatrix} L_1 \\ L_2 \end{bmatrix}$

Hom. trans. matice:

$$\begin{aligned} \mathbf{T}_i^{i-1} &= \text{Trans}(\mathbf{z}, d_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{z}, \theta_i) \cdot \\ &\quad \cdot \text{Trans}(\mathbf{x}, a_i) \cdot \text{Rot}(\mathbf{x}, \alpha_i) \end{aligned}$$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 3DoF manipulátor typu sférického zápěstí (2/4)

Homogenní transformační matice:

$$\mathbf{T}_1^0 = \begin{bmatrix} c_1 & 0 & -s_1 & 0 \\ s_1 & 0 & c_1 & 0 \\ 0 & -1 & 0 & L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \mathbf{T}_2^1 = \begin{bmatrix} c_2 & 0 & s_2 & 0 \\ s_2 & 0 & -c_2 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}, \quad \mathbf{T}_3^2 = \begin{bmatrix} c_3 & -s_3 & 0 & 0 \\ s_3 & c_3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & L_2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{T}_3^0 = \mathbf{T}_1^0 \cdot \mathbf{T}_2^1 \cdot \mathbf{T}_3^2 = \begin{bmatrix} c_1 c_2 c_3 - s_1 s_3 & -c_1 c_2 s_3 - s_1 c_3 & c_1 s_2 & c_1 s_2 L_2 \\ s_1 c_2 c_3 + c_1 s_3 & -s_1 c_2 s_3 + c_1 c_3 & s_1 s_2 & s_1 s_2 L_2 \\ -s_2 c_3 & s_2 s_3 & c_2 & c_2 L_2 + L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Zobecněné souřadnice (neminimální reprezentace maticí rotace):

$$\mathbf{X} = \mathbf{R}_3^0 = \begin{bmatrix} c_1 c_2 c_3 - s_1 s_3 & -c_1 c_2 s_3 - s_1 c_3 & c_1 s_2 \\ s_1 c_2 c_3 + c_1 s_3 & -s_1 c_2 s_3 + c_1 c_3 & s_1 s_2 \\ -s_2 c_3 & s_2 s_3 & c_2 \end{bmatrix}$$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 3DoF manipulátor typu sférického zápěstí (3/4)

Zobecněné souřadnice (v minimální reprezentaci - Eulerovy úhly):

Předpokládejme postupnou rotaci ve schématu ZYZ o úhly θ_1 , θ_2 , θ_3 :

$$\begin{aligned} R_z(\theta_1) \cdot R_y(\theta_2) \cdot R_z(\theta_3) = \\ = \begin{bmatrix} c_1 & -s_1 & 0 \\ s_1 & c_1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} c_2 & 0 & s_2 \\ 0 & 1 & 0 \\ -s_2 & 0 & c_2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} c_3 & -s_3 & 0 \\ s_3 & c_3 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} = R_3^0 \end{aligned}$$

Zobecněné souřadnice koncového efektoru sférického zápěstí lze vyjádřit **Eulerovými úhly dle schématu ZYZ**:

$$\mathbf{X} = [\theta_1 \quad \theta_2 \quad \theta_3]^T$$

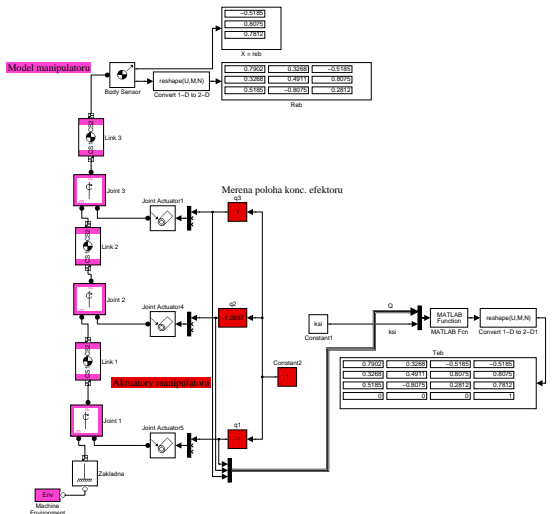
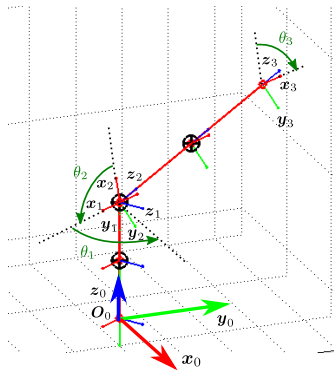
Pozn.: Singularita v reprezentaci Eulerovými úhly ($\theta_2 = 0$ resp. $\theta_2 = \pi$):

$$R_3^0 = \begin{bmatrix} c_{\theta_1+\theta_3} & -s_{\theta_1+\theta_3} & 0 \\ s_{\theta_1+\theta_3} & c_{\theta_1+\theta_3} & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \text{ resp. } R_3^0 = \begin{bmatrix} -c_{\theta_1-\theta_3} & -s_{\theta_1-\theta_3} & 0 \\ -s_{\theta_1-\theta_3} & c_{\theta_1-\theta_3} & 0 \\ 0 & 0 & -1 \end{bmatrix}$$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 3DoF manipulátor typu sférického zápěstí (4/4)

Model v SimMechanics:

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 6DoF cylin. manipulátor se sférickým zápěstím (1/2)

6DoF cylin. manipulátor se sférickým zápěstím:

- napojení 3DoF cylindrického manipulátoru na 3DoF sférické zápěstí
- sfér. zápěstí $\theta_{1...3} \rightarrow \theta_{4...6}$, $L_1 = 0$ (střed kloubů zápěstí v jediném bodě)

D-H parametry:

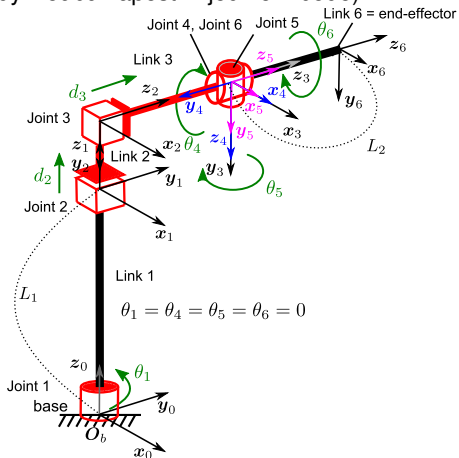
Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	L_1	θ_1	0	0
2	d_2	0	0	$-\frac{\pi}{2}$
3	d_3	0	0	0
4	0	θ_4	0	$-\frac{\pi}{2}$
5	0	θ_5	0	$\frac{\pi}{2}$
6	L_2	θ_6	0	0

Kloubové souřadnice:

$$\mathbf{Q} = [\theta_1 \ d_2 \ d_3 \ \theta_4 \ \theta_5 \ \theta_6]^T$$

Zobecněné souřadnice: $\mathbf{X} = \{\mathbf{O}_6^0, \mathbf{R}_6^0\}$

Geometrické parametry: $\xi = \begin{bmatrix} L_1 \\ L_2 \end{bmatrix}$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 6DoF cylin. manipulátor se sférickým zápěstím (2/2)

- homogenní trans. matice T_3^0 odpovídá cylindrickému manipulátoru (viz výše)
- homogenní transformační matice T_6^3 je formálně shodná s maticí 3DoF sférického zápěstí (viz výše)

$$T_3^0 = \begin{bmatrix} c_1 & 0 & -s_1 & -s_1 d_3 \\ s_1 & 0 & c_1 & c_1 d_3 \\ 0 & -1 & 0 & d_2 + L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$T_6^3 = \begin{bmatrix} C_4 C_5 C_6 - S_4 S_6 & -C_4 C_5 S_6 - S_4 C_6 & C_4 S_5 & C_4 S_5 L_2 \\ S_4 C_5 C_6 + C_4 S_6 & -S_4 C_5 S_6 + C_4 C_6 & S_4 S_5 & S_4 S_5 L_2 \\ -S_5 C_6 & S_5 S_6 & C_5 & C_5 L_2 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Výsledná homogenní transformační matice = zobecněné souřadnice:

$$X = T_6^0 = T_3^0 \cdot T_6^3$$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 6DoF antrop. manipulátor se sférickým zápěstím (1/2)

6DoF antrop. manipulátor se sférickým zápěstím:

- napojení 3DoF antropomorfního manipulátoru na 3DoF sférické zápěstí
- sfér. zápěstí $\theta_{1...3} \rightarrow \theta_{4...6}$, $L_1 \rightarrow L_3$, $L_2 \rightarrow L_4$ (střed kloubů zápěstí v jediném bodě)

D-H parametry:

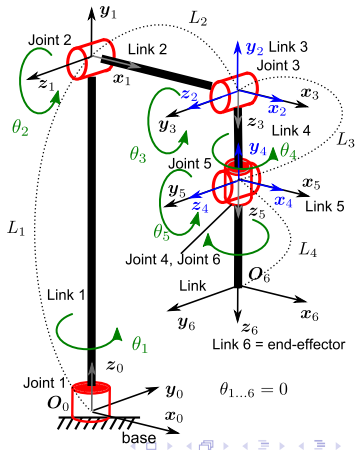
Joint i	d_i	θ_i	a_i	α_i
1	L_1	θ_1	0	$\frac{\pi}{2}$
2	0	θ_2	L_2	0
3	0	θ_3	0	$\frac{\pi}{2}$
4	L_3	θ_4	0	$-\frac{\pi}{2}$
5	0	θ_5	0	$\frac{\pi}{2}$
6	L_4	θ_6	0	0

Kloubové souřadnice:

$$\mathbf{Q} = [\theta_1 \quad \theta_2 \quad \theta_3 \quad \theta_4 \quad \theta_5 \quad \theta_6]^T$$

Zobecněné souřadnice: $\mathbf{X} = \{\mathbf{O}_6^0, \mathbf{R}_6^0\}$

Geom. par.: $\xi = [L_1 \quad L_2 \quad L_3 \quad L_4]^T$

Přímý geometrický model pro SM

Příklady (D-H úmluva), 6DoF antrop. manipulátor se sférickým zápěstím (2/2)

- homogenní trans. matice T_3^0 odpovídá antropomorfnímu manipulátoru (viz výše, bez uvažování kompenzace T_θ^3)
- homogenní transformační matice T_6^3 je formálně shodná s maticí 3DoF sférického zápěstí (viz výše)

$$T_3^0 = \begin{bmatrix} -C_1 (S_2 S_3 - C_2 S_3) & S_1 & C_1 (S_2 S_3 + C_2 S_3) & C_1 C_2 L_2 \\ -S_1 (S_2 S_3 - C_2 S_3) & -C_1 & S_1 (S_2 S_3 + C_2 S_3) & S_1 C_2 L_2 \\ S_2 S_3 + C_2 S_3 & 0 & S_2 S_3 - C_2 S_3 & S_2 L_2 + L_1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$T_6^3 = \begin{bmatrix} C_4 C_5 C_6 - S_4 S_6 & -C_4 C_5 S_6 - S_4 C_6 & C_4 S_5 & C_4 S_5 L_4 \\ S_4 C_5 C_6 + C_4 S_6 & -S_4 C_5 S_6 + C_4 C_6 & S_4 S_5 & S_4 S_5 L_4 \\ -S_5 C_6 & S_5 S_6 & C_5 & C_5 L_4 + L_3 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

Výsledná homogenní transformační matice = zobecněné souřadnice:

$$X = T_6^0 = T_3^0 \cdot T_6^3$$

Děkuji za pozornost.

Dotazy?